

แนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการสวนส้มโอ
จากเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอตัวอย่าง
Good Practices in the Pomelo Plantation
Management from the Good Farmer

วัลย์ลักษณ์ อมรสิริพงษ์¹, พีรพัฒน์ พันศิริ²,
ไพรินทร์ มากเจริญ³ วัลลี นวลหอม⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอัตชีวประวัติ ภูมิปัญญา และผลงานด้านการบริหารจัดการของคุณทิม ไทยทวี เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ นครชัยศรีที่ยังคงดำรงอยู่ได้ และ 2) วิเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการสวนส้มโอของคุณทิม ไทยทวี ผลการวิจัย พบว่า คุณทิม ไทยทวี เกิดเมื่อ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2485 เป็นชาวตำบลทรงคนอง อำเภอสสามพราน จังหวัด นครปฐม บรรพบุรุษเป็นชาวจีนมาจากจีนแผ่นดินใหญ่ เป็นผู้ที่มีความขยันขันแข็ง มุมานะ มีความเพียรพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิต และอดทนต่อปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ ค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ จนรู้แจ้ง เห็นจริง จึงสามารถทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพทำสวน ส้มโอ และสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อย่างมั่นคง

คำสำคัญ : แนวปฏิบัติที่ดี, ส้มโอ นครชัยศรี, ทิม ไทยทวี

^{1,2,3,4}อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Abstract

The objectives of this study were to 1) study the autobiography, wisdom, and management of Tim Thaitawee, the “Nakhon Chaisri Pomelo” farmer who was still in existence and 2) analyze good practices in the management of pomelo orchard. The results found that Tim Thaitawee was born on May 27, 1942. He was a native at Songkanong District, Samphran Nakhon Pathom. His ancestors came from mainland China. He was a diligent and hard-working endeavor. He did not underestimate the barriers that came to life and tolerated to the problems. He also yearned to know and search for information until he deeply knew it. Therefore, these made him a successful career in pomelo gardening and firmly made income for him and his family.

Keywords : good practices, the Nakhon Chaisri Pomelo, Tim Thaitawee

บทนำ

“ส้มโอนครชัยศรี” นับเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญที่สร้างรายได้และดำรงอยู่กับจังหวัดนครปฐมมาอย่างยาวนาน เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอในจังหวัดนครปฐมล้วนแล้วแต่มีวิถีชีวิตที่เชื่อมโยงและผูกพันกับส้มโอนครชัยศรีอย่างแยกไม่ออก ส้มโอนครชัยศรีจึงนับได้ว่าเป็นมีความสำคัญและควรค่ากับการอนุรักษ์และพัฒนาทั้งในด้านพันธุ์พืชและการเป็นสินค้า

จากการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ของส้มโอนครชัยศรี วิจิตร นิลพันธุ์ (2484, หน้า 348-349) พนักงานเกษตรตรี กองข้าว ในขณะนั้น ได้บรรยายถึง

ความเป็นมาของส้มโอนครชัยศรีไว้ในวารสารกสิกรรม ดังนี้ ส้มโอนครชัยศรีเป็นผลไม้ที่มีรสอร่อยและเป็นสินค้าที่สำคัญอย่างหนึ่งในบรรดาผลไม้ทั้งหลายของประเทศไทย ราคาตามปกติในตลาดกรุงเทพฯ ตกราวผลละ 10 สตางค์ นอกจากนี้ซื้อขาย รับประทานกันภายใน ยังส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้อีกด้วย ส้มโอใช้เป็นอาหารของมนุษย์ได้ทั้งคาวและของว่าง จึงเห็นควรที่ผู้สนใจในการกสิกรรมจะได้ทราบวิธีปลูก ปฏิบัติ รักษาเพื่อได้พันธุ์ที่ดีและแพร่หลายยิ่งขึ้น ส้มโอซึ่งปลูกกันในบางส่วนของท้องที่อำเภอสามพราน และอำเภอกระทุ่มแบน นับว่าเป็นส้มโอที่ดี มีชื่อเสียงมาก และนานมาแล้วในประเทศไทย ราษฎรในบางตำบลของอำเภอทั้งสองที่กล่าวมาแล้ว ได้ถือเอาการทำสวนส้มโอเป็นอาชีพประจำอย่างสำคัญทีเดียว และที่ปลูกกันแต่เพียงสวนย่อยก็มีมากเหมือนกัน คือในสวนของเขাপลวกไม้อื่น ๆ และมีส้มแซมอยู่ด้วย การที่ขนานนามส้มโอชนิดนี้ว่า “ส้มโอนครชัยศรี” หรือ “ส้มอ่อม” นั้นก็เพราะว่าได้นามตามชื่อของพื้นที่ปลูก คือ ปลูกกันตามสวนริมฝั่งของแม่น้ำนครชัยศรี (ท่าจีน) หรือบ้านอ้อมน้อยและบ้านอ้อมใหญ่ ครรที่ผู้สนใจในเรื่องนี้จะทราบถึงกำเนิดและประวัติอย่างสังเขปของส้มนี้ไว้เสียด้วยว่า คนที่ได้นำพันธุ์มาปลูกครั้งแรกดูเหมือนจะเป็นนายเม้ากับนายเนี้ย บ้านอยู่ในหมู่ที่เรียกว่า บ้านอ้อม ในตำบลบ้านใหม่กสิกรรมทั้งสองนี้ได้วายชนม์ไปเสียนานแล้ว ส่วนกำเนิดส้มโอ “นครชัยศรี” หรือ ส้มอ้อม นี้ มีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “ชาวแป้น” และตามทางสอบสวนได้ความว่าได้มีผู้นำพันธุ์มาจากตำบลราษฎร์บูรณะกับตำบลบางขุนนนท์ จังหวัดธนบุรี (น่าจะเป็นนายเม้าหรือนายเนี้ย ที่กล่าวมาแล้วเป็นผู้นำเข้ามาก่อน ลักษณะเหมือนกับส้มบางขุนนนท์ และในปัจจุบันนี้ พันธุ์ส้มบางขุนนนท์ก็เป็นพันธุ์ที่กระจายไปแถบนั้น แต่เพราะเหตุ ดิน ฟ้า อากาศ และน้ำที่ถูกตามความต้องการของมัน ส้มนี้จึงกลับกลายเป็นส้มที่ดีกว่าพันธุ์เดิมได้ ส้มโอที่คืนนี้ไม่เฉพาะมีที่ตำบลอ้อมแห่งเดียว คงมีอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน ในตำบลของอำเภอสามพราน 2 ตำบล คือ ตำบลบ้านใหม่ ตำบลอ้อมใหญ่ กับในบางส่วนของตำบลอ้อมน้อย

ตำบลท่าไม้ ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร (เขตติดต่อกับ อำเภอสามพราน) สัมผัสของสีต๋าบลนั้นนับว่าเป็นสัมผัสที่ดีและมีมากกว่าต๋าบลอื่น ๆ เหตุที่มีสัมผัสอยู่ในสีต๋าบลนี้ เป็นเพราะความจัดเค็มของน้ำพอเหมาะพอดี คือ ปีหนึ่งมีฤดูน้ำเค็ม 4 ถึง 6 เดือน กับเพราะที่ดินถูกส่วนเหมาะกับความต้องการของมันด้วย จากความเป็นมาดังกล่าว ได้ชี้ให้เห็นว่าแม้จะมีที่มาจากพื้นที่อื่น ๆ แต่ส้มโอนครชัยศรีก็เป็นพืชเศรษฐกิจที่อยู่คู่กับเกษตรกรและนับเอาเป็นอาชีพในพื้นที่นี้มาอย่างยาวนาน

สำหรับการศึกษาชีวประวัติของบุคคลนั้น ปัจจุบันมีผู้สนใจศึกษา ออกมาเป็นจำนวนมาก โดยบุคคลที่ถูกเลือกมาศึกษาด้านชีวประวัติมักจะเป็น บุคคลที่มีชื่อเสียงหรือมีความสำคัญไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่ง ส่วนใหญ่จะเป็น การศึกษาชีวประวัติควบคู่ไปกับทัศนคติ และผลงานของเจ้าของประวัตินั้น ๆ และมักจะเป็นแนวทางการศึกษาที่คล้ายคลึงกัน สุธิวงค์ พงศ์ไพบุลย์ (2522, หน้า 100-101) ได้กล่าวไว้ว่า ชีวประวัติ คือ เรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตบุคคลจริง ซึ่งประกอบด้วย

1. รูปแบบ การเขียนชีวประวัติบุคคล คือ การเขียนโดยวิธีเลือกเฟ้น ส่วนของชีวิตที่เป็นประโยชน์แก่การวินิจฉัยว่าบุคคลนั้นเป็นคนอย่างไร ใช้ศิลปะ ในการเล่าและงดเว้นส่วนที่ควรเว้น
2. ระดับภาษา การเขียนชีวประวัติควรใช้ภาษามาตรฐานหรือภาษา กึ่งแบบแผน
3. เนื้อหา เป็นประวัติบุคคลที่น่าสนใจ โดยกล่าวถึงองค์ประกอบ สำคัญ ๆ ของชีวิตของเขาที่มีส่วนส่งเสริมหรือผลักดันให้เขาต้องเป็นอย่างนั้น เช่น การศึกษา วิธีการต่อสู้ กลวิธีในการดำเนินชีวิต ผลงาน ความสำเร็จ ความ ล้มเหลว เป็นต้น

4. กลวิธีเขียนชีวประวัติ

4.1 มุ่งชี้ให้เห็นว่าเขาเป็นอย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้นได้

4.2 เขียนด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่มีอคติ

4.3 เขียนเฉพาะเรื่องของคนจริง ไม่ใช่เรื่องของคุณคนสมมุติ

4.4 เลือกเขียนชีวประวัติบุคคลที่น่าสนใจ คนที่เป็นแบบอย่างใน

การดำเนินชีวิต

4.5 ไม่ควรปรุงแต่งสำนวนหรือเนื้อหาให้เกินจริงหรือเกินงาม

ลักษณะ โทวีวัฒน์ (2539, หน้า 14) ได้กล่าวถึงแนวการศึกษาชีวประวัติ
วิธีในการเขียนชีวประวัติ ไว้ดังนี้

1. ผู้เขียนต้องเลือกเฟ้นประวัติของบุคคลที่เป็นประโยชน์แก่
การวินิจฉัยว่า บุคคลนั้นเป็นคนอย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้นได้

2. เป็นการเขียนเฉพาะเรื่องของคนจริง ไม่ใช่เรื่องของคุณคนสมมุติขึ้น

3. ควรเลือกเขียนประวัติบุคคลที่น่าสนใจ และเป็นบุคคลที่ได้รับรางวัล
ระดับประเทศ คนที่เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตที่เป็นแบบอย่างที่ดี และแบบ
อย่างที่ไม่ควรเอาอย่าง แต่ส่วนใหญ่เรามักจะเลือกเฉพาะบุคคลที่เป็นแบบอย่าง
ที่ดี

4. ใช้ศิลปะทางภาษาในการเล่าให้ชวนอ่าน และไม่ควรปรุงแต่งสำนวน
เนื้อหาให้วิเศษเกินจริง

5. ผู้เขียนต้องเขียนด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่มีอคติต่อบุคคลที่เราเขียน
และจะต้องมีความจริงใจต่อผู้ที่กำลังศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า การเขียนชีวประวัติ คือ การ
เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตบุคคลจริง เพื่อเป็นการบอกเล่าเรื่องราวของชีวิต
ในด้านต่าง ๆ ซึ่งควรเลือกบุคคลที่น่าสนใจ และต้องเขียนโดยปราศจากอคติ
หรือเรื่องสมมุติที่แต่งขึ้น

เมื่อกล่าวถึง “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจศึกษาในระดับสากลตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1970 (หรือปลายทศวรรษที่ 2510) และเข้ามามีอิทธิพลในสังคมไทยเมื่อราวกลางทศวรรษที่ 20 ในระยะแรกทั้งตะวันตกและไทยเน้นความรู้ที่ชาวบ้านและจากท้องถิ่นจึงใช้คำว่า indigenous knowledge หรือ indigenous wisdom และมองว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และระบบนิเวศ ทั้งระดับท้องถิ่นและสากล อันเกิดจากการปะทะสังสรรค์ทางสังคม (social interaction) การสนทนา (dialogue) ของความรู้ใหม่กับองค์ความรู้เดิม หรือ การผนวกรวม (fusion of horizons) ภูมิปัญญาของคนนอกกับคนในชุมชน การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในประเทศไทย เริ่มจากกลุ่มนักพัฒนาองค์กรเอกชน (NGO) และนักวิชาการที่สนใจการพัฒนาชุมชนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ไพฑูริย์ มีกุล, 2550, หน้า 24) สำหรับผู้ทรงภูมิปัญญาไทยต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้อย่างน้อย (โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, ม.ป.ป.) ดังต่อไปนี้

1. เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพต่าง ๆ มีผลงานด้านการพัฒนาท้องถิ่นของตน และได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไปอย่างกว้างขวาง ทั้งยังเป็นผู้ใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาของตนเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการดำรงวิถีชีวิตโดยตลอด

2. เป็นผู้คงแก่เรียนและหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ผู้ทรงภูมิปัญญาจะเป็นผู้ที่หมั่นศึกษา แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอไม่หยุดนิ่งเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบ เป็นผู้ลงมือทำโดยทดลองทำตามที่เรียนมา อีกทั้งลองผิดลองถูก หรือสอบถามจากผู้รู้อื่น ๆ จนประสบความสำเร็จเป็นผู้เชี่ยวชาญซึ่งโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ในแต่ละด้านอย่างชัดเจน เป็นที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงความรู้ใหม่ ๆ ที่เหมาะสมนำมาปรับปรุงรับใช้ชุมชนและสังคมอยู่เสมอ

3. เป็นผู้นำของท้องถิ่น ผู้ทรงภูมิปัญญาส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่สังคมในแต่ละท้องถิ่นยอมรับให้เป็นผู้นำ ทั้งผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการ และผู้นำตามธรรมชาติ ซึ่งสามารถเป็นผู้นำของท้องถิ่นและช่วยเหลือผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

4. เป็นผู้ที่สนใจปัญหาของท้องถิ่น ผู้ทรงภูมิปัญญาล้วนเป็นผู้ที่สนใจปัญหาของท้องถิ่นเอาใจใส่ ศึกษาปัญหา หาทางแก้ไข และช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนของตนและชุมชนใกล้เคียงอย่างไม่ย่อท้อ จนประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับของสมาชิกและบุคคลทั่วไป

5. เป็นผู้ขยันหมั่นเพียร ผู้ทรงภูมิปัญญาเป็นผู้ขยันหมั่นเพียร ลงมือทำงานและผลิตผลงานอยู่เสมอ ปรับปรุงและพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพมากขึ้น อีกทั้งมุ่งทำงานของตนอย่างต่อเนื่อง

6. เป็นนักปกครองและประสานประโยชน์ของท้องถิ่น ผู้ทรงภูมิปัญญา นอกจากเป็นผู้ที่ประพฤติตนเป็นคนดี จนเป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไปแล้ว ผลงานที่ท่านทำยังถือว่ามีคุณค่า จึงเป็นผู้ที่มีทั้ง “ครองตน ครองคน และครองงาน” เป็นผู้ประสานประโยชน์ให้บุคคลเกิดความรัก ความเข้าใจความเห็นใจและมีความสามัคคีกัน ซึ่งจะทำให้ท้องถิ่นหรือสังคมมีความเจริญ มีคุณภาพชีวิตสูงขึ้นกว่าเดิม

7. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เป็นเลิศ เมื่อผู้ทรงภูมิปัญญา มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เป็นเลิศ มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและบุคคลทั่วไป ทั้งชาวบ้าน นักวิชาการ นักเรียน นิสิต/นักศึกษา โดยอาจเข้าไปศึกษาหาความรู้ หรือเชิญท่านเหล่านั้นไปเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ได้

8. เป็นผู้มีความศรัทธาหรือบริวารดี ผู้ทรงภูมิปัญญา ถ้าเป็นคฤหัสถ์จะพบว่า ล้วนมีคู่ครองที่ดีที่คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ให้ความร่วมมือในงานที่ท่านทำ ช่วยให้ผลิตผลงานที่มีคุณค่า ถ้าเป็นนักบวช ไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดต้องมีบริวารที่ดี จึงจะสามารถผลิตผลงานที่มีคุณค่าทางศาสนาได้

เป็นผู้มีปัญญารอบรู้และเชี่ยวชาญจนได้รับการยกย่องว่าเป็นปราชญ์ ผู้ทรงภูมิปัญญา ต้องเป็นผู้มีปัญญารอบรู้และเชี่ยวชาญรวมทั้งสร้างสรรค์ผลงานพิเศษใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและมนุษยชาติอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ

สำหรับแนวปฏิบัติที่ดี (good practice) นั้น เป็นวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ซึ่งเป็นผลมาจากการนำความรู้ไปปฏิบัติจริงแล้วสรุปความรู้และประสบการณ์นั้น เป็นแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดของตนเอง (บวรชัย ศิริมหาสาคร, 2548) แนวปฏิบัติที่ดีจึงเป็นบทสรุปของวิธีการปฏิบัติที่เป็นความรู้ในตัวตน (tacit knowledge) ซึ่งเผยแพร่เป็นความรู้ที่ปรากฏให้เห็นชัดเจนในรูปแบบต่าง ๆ (explicit knowledge) เพื่อให้ผู้อื่นได้นำไปทดลองปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ระนิต ณ พัทลุง (2539) ได้ทำการศึกษากฎมปัญญาด้านการเกษตรของ หลน หมัดลี ครูภูมิปัญญาไทย ด้านเกษตรกรรม โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ ของอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาด้านแนวคิดรูปแบบคุณค่าและผลกระทบที่มีต่อสังคมภาคใต้ โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามจากหลน หมัดลี และครอบครัวชาวบ้านบริเวณใกล้เคียง โดยวิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต ผลการศึกษา พบว่าแนวคิดที่เป็นปัจจัยสำคัญ คือ การศึกษาการเรียนรู้และเห็นคุณค่าจากการทำเกษตรแบบพื้นบ้านภายในชุมชน การหาวิธีเพื่อทำการเกษตรเลี้ยงครอบครัวได้ และการยึดมั่นต่อคำสอนของศาสนาอิสลาม ทำให้เกิดแนวคิดการทำเกษตรแบบพึ่งตนเอง โดยคำนึงถึงหลักและเทคนิคด้านการเกษตรที่เรียกว่า เกษตรธาตุ 4 ประกอบด้วย ธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุลม และธาตุไฟ โดยมีความเชื่อว่าพืชบางชนิดมีธาตุเกื้อกูลซึ่งกันและกันจึงสามารถนำพืชเหล่านั้นมาปลูกร่วมกันได้ และคำนึงถึงความสูงต่ำของพืชแต่ละชนิดเมื่อเติบโตเต็มที่ ซึ่งเมื่อนำมาปลูกร่วมกันแล้วจะเจริญเติบโตไม่พร้อมกันมีความต่างระดับ กิ่งก้านไม่กีดขวางกันและ

เป็นร่วมเงาให้แก่กัน ทำให้พืชแต่ละชนิดมีดอกผลที่สมบูรณ์จากการทำการเกษตรแบบธรรมชาติ และอิงอยู่บนฐานคิดความเกื้อกูลของคนและธรรมชาติ ภายใต้หลักศาสนาอิสลามดังกล่าว ทำให้ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านอีกทั้งยังช่วยรักษาสมดุลทางธรรมชาติอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีผลต่อสังคมภาคีได้อย่างกว้างขวางทั้งในกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มบุคคลอื่น โดยมีผลกระทบต่อแนวคิดและการนำไปปฏิบัติในการทำการเกษตรแบบพึ่งตนเอง และยังเป็นการศึกษาถึงภูมิปัญญาทางการเกษตรพื้นบ้าน ซึ่งเป็นการศึกษาภูมิปัญญาของปัจเจกชนที่เกิดสำนึกต่อธรรมชาติภายใต้ความเชื่อ โดยมีศาสนาอิสลามเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจในการพึ่งพิงตนเองเป็นหลัก โดยภูมิปัญญาปัจเจกชนนี้จะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้บุคคลอื่นเกิดความตื่นตัวติดตามผล หรือจะทำตามไม่เห็นผลสำเร็จปรากฏแก่สายตา ซึ่งเป็นลักษณะของภูมิปัญญาของปัจเจกบุคคลและมีผลต่อชุมชนให้ยึดถือปฏิบัติตาม รวมทั้งเป็นการตามรอยพระยุคลบาทพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามแนวพระราชดำริการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่างด้วย

มานะ ถนอมภูวนาด (2544, หน้า 559-564) ทำการศึกษาเรื่อง “ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตร” การวิจัยครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะจงเกษตรกรภูมิปัญญาในจังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี จำนวน 30 ราย ใช้แบบสัมภาษณ์กำหนดรูปแบบ (structural interview) ผลการศึกษาประกอบด้วย 1) ภูมิปัญญาด้านพืชสวน ได้แก่ การประกอบการเกษตรตามธรรมชาติ ไม้ใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชด้วยชีววิธีการปลูกผักปลอดสารพิษ การเพาะเห็ดถุงต่าง ๆ ด้วยจุลินทรีย์อีเอ็ม การทำสวนผลไม้นอกฤดูฤดูกาล การใช้แมลงวันบ้านผสมเกสร การปลูกलगองกอนพันธุ์ต้นหยงมัสในจังหวัดสิงห์บุรี การปลูกไม้ไทยและต้นไม้ประจำจังหวัด การตอนกิ่งจำปีให้ออกรากใน 3 เดือน 2) ภูมิปัญญาด้านพืชไร่ ได้แก่ การบุกเบิกทำนา

โดยใช้พันธุ์ข้าวชัยนาท 1 การปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดหวานให้ผลผลิต 3,600 กิโลกรัมต่อไร่ และการเพิ่มผลผลิตข้าวโพดโดยใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ และปุ๋ยอินทรีย์ 3) ภูมิปัญญาด้านเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่เน้นการให้อาหารผสมจากเศษวัตถุดิบในท้องถิ่น ได้แก่ อาหารสุกร โคนม ไข่ไก่ และไก่เนื้อ การให้อาหารเหลวแก่สุกรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ การลดอุณหภูมิ ภายในโรงเรือนสุกรโดยใช้แผ่นกระดาษฉนวนกันความร้อน และให้ละอองน้ำไหลผ่าน การผสมเทียมสุกร และการประดิษฐ์เครื่องกลูกสุกรด้วยแผ่นไม้อัด และกระสอบป่าน เกษตรกรภูมิปัญญาเป็นเกษตรกรที่มีความขยันขันแข็ง สนใจในการแสวงหาความรู้และเทคโนโลยีการเกษตร ประกอบการเกษตรเป็นอาชีพหลักด้วยความตั้งใจจริง มีความมานะอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก มักมีแนวความคิดเป็นของตนเอง จึงมักเป็นผู้ที่มีแนวคิดในการพัฒนาการเกษตรอยู่ตลอดเวลา สมควรที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรใช้เกษตรกรภูมิปัญญาเป็นตัวอย่าง และให้เป็นวิทยากรเกษตรในศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลตามแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตรแนวใหม่ เกษตรกรภูมิปัญญาหลายคนมักประสบผลสำเร็จจากการประกอบการเกษตรหลายลักษณะทั้งพืชและสัตว์ เพื่อก่อให้เกิดความเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการผลิตและส่งเสริมการใช้แรงงานเต็มที่ จึงก่อให้เกิดรายได้สูงกว่าการผลิตเกษตรเชิงเดี่ยว จึงควรส่งเสริมเกษตรกรผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม การปลูกพืชปัจจุบันนี้นิยมการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ฮอร์โมนและสารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช ตลอดจนทำให้เกิดผลผลิตนอกฤดูกาล แนวทางเหล่านี้ควรมีการศึกษาอย่างลึกซึ้ง ปฏิบัติด้วยความละเอียด ประณีต เพื่อมิให้เกิดผลเสียแก่พืช

นิสารัตน์ วรางคณาภิจุล (2546, หน้า 91-97) ทำการศึกษาเรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเกษตรกรในตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม” พบว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นวิถีชีวิตของคนไทย มีการสืบสานถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่ มีความเชื่อมโยง

กับการพัฒนาระหว่างชนบทและเมือง เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เท่าเทียมกัน ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง ควบคู่ไปกับการปรับตัวของท้องถิ่นตามกระแสภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีการพัฒนาอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพชุมชน โดยอาศัยองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่นของกลุ่มเกษตรกรมาผสมผสานกับแผนพัฒนาสมัยใหม่ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการเกษตรพื้นฐานของกลุ่มเกษตรกรในตำบลไร่ขิง ที่ส่งผลให้ตำบลไร่ขิงเป็นชุมชนเข้มแข็ง ศึกษาการปรับตัวทางภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเกษตรกร ศึกษาองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเกษตรกรในตำบลไร่ขิงที่ส่งผลให้ตำบลไร่ขิงเป็นชุมชนเข้มแข็ง ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มเกษตรกร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้ การปรับตัว ปัญหาและอุปสรรค ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ กลุ่มผู้นำท้องถิ่น จำนวน 34 คน วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนา สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มเกษตรกรในตำบลไร่ขิงประกอบอาชีพการทำนาข้าว การทำสวนไม้ดอก การทำสวนไม้ผลและไม้ยืนต้น การปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษ การเลี้ยงสัตว์ การแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร และการจักสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการทำนาข้าว การทำสวนไม้ดอก การทำสวนไม้ผลและไม้ยืนต้น และการปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษ พบว่าเกษตรกรสามารถปลูกพืชหมุนเวียนได้ตลอดปี ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการเลี้ยงสัตว์ พบว่ายังคงเหลือเกษตรกรเลี้ยงไก่หมู่ที่ 14 เพียงหมู่เดียว เลี้ยงไก่เนื้อและไก่พื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร พบว่า ผลิตภัณฑ์บางชนิดที่กลุ่มเกษตรกรได้รวมตัวกันผลิต คือ มะพร้าวเผา และขนมจาก นอกจากนั้น เกษตรกรผลิตในครัวเรือน และมีศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนในหมู่ที่ 10 พื้นที่สีเขียวที่รัฐประกาศบังคับใช้ พบว่า ส่งผลดีให้กับพื้นที่เกษตรกรรมในตำบลไร่ขิงที่ยังคงเหลืออยู่ โดยไม่ถูกโรงงานอุตสาหกรรมบดกรุก

พื้นที่ ด้านการปรับตัว พบว่า กลุ่มเกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตเพื่อใช้ในชุมชน มาเป็นการผลิตเพื่อค้าขายกับบุคคลภายนอกชุมชน มีการพึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้น มีการใช้สารเคมีและสารกำจัดแมลงศัตรูพืช มีการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ และสามารถนำไปจำหน่ายได้ เช่น การจักสานตะกร้าจากก้านมะพร้าว การนำมะพร้าวมาทำเป็นขนมจาก การนำฝรั่งมาทำเป็นฝรั่งดองและฝรั่งหยี รวมถึงแชมพูและครีมนวดผสมสมุนไพรดอกอัญชัน ด้านองค์ความรู้ พบว่า กลุ่มเกษตรกรในตำบลไร่จึง สืบทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่ มีการคิดค้นสูตรยากำจัดแมลงจากลูกขี้กา สะเดา ว่านหางไธ และยาสมุนไพรชนิดต่าง ๆ การปรับตัวที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนเข้มแข็ง พบว่า กลุ่มเกษตรกรมีภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในการประดิษฐ์ มีการพัฒนาปรับตัวในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ตลอดทั้งการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาช่วยในการผลิตเพื่อนำไปจำหน่ายได้ ปัญหาและอุปสรรค พบว่า ผลผลิตบางส่วนยังไม่ได้มาตรฐาน ศัตรูพืชนับวันจะมีการสร้างภูมิคุ้มกันต่อต้านสารเคมี ขาดพันธุ์ปลาที่ตีมาเลี้ยงในท้องร่อง และขาดความรู้ในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ข้อเสนอแนะของการศึกษา เกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับสารตกค้างในผลิตผลการเกษตร รัฐควรจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ รัฐควรส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การปรับตัว และองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง

นพชัย อินทรแก้ว (2547, หน้า 115-123) ทำการศึกษาเรื่อง “ศึกษาชีวิตประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม คงเทพ” การวิจัยนี้เป็นการศึกษาชีวิตประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม คงเทพ บ้านไสโพนี ตำบลดอนทราย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และสัมภาษณ์บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง ผู้นำในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ และบุคคลทั่วไปที่มีความรู้เกี่ยวกับชีวิตประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม คงเทพ แล้วเสนอผลงานด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์และ

มีภาพประกอบ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ น้อม คงเทพ เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ประจำปี 2547 เกิดเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2488 ที่บ้านไสโพธิ์ ตำบลคอนทราย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง บิดาชื่อ นายนวล คงเทพ มารดาชื่อ นางเขียว คงเทพ เป็นบุตรคนโตในจำนวนพี่น้อง 10 คน วัยเด็กเป็นคนอยู่ง่ายกินง่าย มีนิสัยร่าเริงสนุกสนาน ช่วยเหลือครอบครัว เมื่ออายุได้ 12 ปี ไปอาศัยอยู่ที่วัดท้ายวัง ตำบลชะม่วง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นเวลา 2 ปี แล้วกลับมาอยู่บ้านช่วยงานบ้านและได้รับการฝึกอบรม จากพ่อแม่ และได้เข้าเรียนในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนบ้านควนดินแดง มัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนพิบูลทองวิทยา และมัธยมศึกษาตอนปลายที่ โรงเรียนช่วยมิตร อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่ออายุครบ 20 ปี ได้อุปสมบท 1 พรรษา และลาออกมาสมรสกับนางเอมใจ คงเทพ (ดำเกลี้ยง) เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2509 มีบุตร-ธิดา 3 คน อุปนิสัยและบุคลิกภาพ น้อม คงเทพ มีรูปร่างสันทัด ผิวดำแดง อุทิศเวลาเพื่อส่วนรวม เป็นที่รักของทุกคน การดำเนินชีวิตเรียบง่าย เป็นคนที่มีความคิดริเริ่ม จริงจัง อดทน และรับผิดชอบ มักจะพูดอยู่เสมอว่า “คนที่ทำงานและประหยัดไม่จนแน่” และทำตามที่ได้พูดไว้ เสมอ โดยการจัดทำไร่นาสวนผสมตามแนวทฤษฎีใหม่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2535 จนประสบความสำเร็จ และหน่วยงานต่าง ๆ ให้การยกย่องและประกาศเกียรติคุณ ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ ผลงานด้านการเกษตรของ น้อม คงเทพ คือ การจัดการทำไร่นาสวนผสม ได้แก่ ดิน น้ำ พูน แรงงาน เทคโนโลยี การตลาด และการวางแผนการผลิต กิจกรรมการทำไร่นาสวนผสม ได้แก่ การปลูกไม้ผล ไม้ใช้สอย การปลูกพืชผัก พืชสมุนไพร การเลี้ยงสัตว์ การประมง และการทำนา และการทำเกษตรที่เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การใช้ปุ๋ยชีวภาพ การใช้พืชคลุมดิน พืชป้องกันการชะล้าง การใช้ไม้ผล ไม้ใช้สอย บริเวณรอบร่องสวนและบริเวณบ้าน และการใช้ พืชสมุนไพร

เสาวภา พรสิริพงษ์ และคณะ (2548) ทำการศึกษาเรื่อง “วิถีชุมชน
ลุ่มน้ำนครชัยศรี” การวิจัยนี้เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมชุมชนลุ่ม
น้ำนครชัยศรี โดยศึกษาจากความทรงจำของชาวลุ่มน้ำนครชัยศรีทั้งในเรื่องการ
ทำมาหากิน การเปลี่ยนแปลง และการเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ สำหรับพื้นที่
ในศึกษามีขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอสามพราน อำเภอนครชัยศรี
และอำเภอบางเลน ซึ่งทั้ง 3 พื้นที่ มีลักษณะนิเวศคล้ายคลึงกัน คือ
ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีคลองธรรมชาติและคลองขุดกระจาย
อยู่ทั่วพื้นที่ โดยมีระบบเศรษฐกิจแบบนาและสวนเหมือนกัน และเมื่อระบบการ
คมนาคมเปลี่ยนเป็นถนนก็ส่งผลให้การไปมาหาสู่กันมีมากขึ้น การศึกษาทั้ง 3
พื้นที่ จึงทำให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของชุมชนริมน้ำลุ่มน้ำ
นครชัยศรีได้ชัดเจนขึ้น การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและบันทึกเรื่อง
ราวของลุ่มแม่น้ำนครชัยศรี แม่น้ำนครชัยศรีหรือแม่น้ำท่าจีนนับเป็นแม่น้ำสาย
สำคัญของภาคกลาง ที่มีลักษณะเด่น คือ การเป็นสังคมเกษตรกรรมที่ทำสวน
ทำนา และทำการค้าขายที่มีความสำคัญมาแต่โบราณ ต่อมาพื้นที่บริเวณนี้
ได้รับผลกระทบจากการขยายเมือง และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้าน
ต่าง ๆ ของรัฐ โดยเฉพาะจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่งผลให้
บริเวณนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตอุตสาหกรรม ทำให้มีโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ
เข้ามาตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ การเข้ามาของโรงงานเหล่านี้ได้ส่งผลให้แม่น้ำ
ที่เคยเป็นแหล่งเกษตรกรรม กลายเป็นที่ระบายน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม
ที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และมีผลให้แรงงานภาคการเกษตรเปลี่ยนแปลง
เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม โดยการพัฒนาดังกล่าวได้ส่งผลต่อวิถีการทำมาหากิน
ของผู้คนเป็นอย่างมาก ผู้คนในลุ่มน้ำนครชัยศรีจึงมีการปรับตัวต่อการ
เปลี่ยนแปลงจากภายนอกอยู่ตลอดเวลา ที่เห็นได้ชัดเจน คือ การทำเกษตรกรรม
แบบดั้งเดิมที่มุ่งผลิตเพื่อหล่อเลี้ยงคนในชุมชนและชุมชนภายนอก ที่อาศัย
แรงงานและเทคโนโลยีแบบพื้นบ้านได้ลดบทบาทลง และถูกแทนที่ด้วย

การเกษตรกรรมแบบก้าวหน้าที่มุ่งผลิตเพื่อการค้าและการส่งออก ทำให้เกษตรกรต้องเพิ่มผลผลิตเพื่อให้ทันกับความต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น จึงมีการนำเทคโนโลยีทางการเกษตร เช่น การใช้สารเคมี ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ยากำจัดศัตรูพืช รวมทั้งเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อระบบนิเวศ ดิน และแหล่งน้ำ ทั้งนี้ ชุมชนหลายแห่งในพื้นที่ได้เปลี่ยนอาชีพจากการทำนาไปเป็นการทำสวน และแรงงานรับจ้าง นอกจากนี้ การขยายตัวของอุตสาหกรรมได้สร้างความเสื่อมโทรมให้กับแม่น้ำนครชัยศรีและแหล่งน้ำต่าง ๆ จนนำไปสู่ความขัดแย้งของอุตสาหกรรมกับชุมชนเกี่ยวกับการใช้น้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร และจำนวนของสัตว์น้ำที่ลดน้อยลง จากปัญหาและวิกฤตที่เกิดขึ้นส่งผลให้ผู้คนในลุ่มน้ำนครชัยศรีมีการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหา และปรับตัวต่อปัญหาที่เกิดขึ้นจากการรุกคืบของเมือง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเกิดกระบวนการปรับตัวของชุมชนเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดจิตสำนึกทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของตน

พิทยา สุนทรวงค์ และมาลี กาบมาลา (2557, หน้า 440-443) ทำการวิจัย เรื่อง “การวิเคราะห์ความรู้ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม” การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ 1) เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ในด้านขอบเขตคุณลักษณะ ของความรู้ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม 2) เพื่อพัฒนารอบแนวคิดของระบบการจัดระบบความรู้ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม โดยมีวิธีการวิจัยและพัฒนา ในส่วนของการวิจัยได้ใช้วิธีการวิจัย คือ การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่ปรากฏในรายงานวิจัยด้านภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม จากฐานข้อมูล THAILIS และห้องสมุดสภาวิจัยแห่งชาติ จำนวน 185 รายชื่อ โดยใช้แบบบันทึกเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่เป็นแนวคิดและศัพท์ทางด้านภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม ผลที่ได้จากการวิจัยนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิด

ของระบบการจัดระบบความรู้ด้านภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรมโดยใช้แนวคิด
ออนโทโลยีและแนวทางการวิเคราะห์แฟซิท (Facet Analysis) ผลจากการ
ศึกษา พบว่า ผลการวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ด้านภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม
พบว่า เนื้อหาความรู้ด้านภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรมที่เมื่อนำเนื้อหา
สังเคราะห์รวมกัน สามารถจัดหมวดหมู่และจัดโครงสร้างความรู้ด้านภูมิปัญญา
ด้านเกษตรกรรมได้เป็น 5 หมวด (classes) คือ ความรู้เรื่องเกษตรกรรม
พื้นบ้าน การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การประมง การล่าสัตว์ เมื่อนำความรู้
ที่วิเคราะห์ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาขอบเขตความรู้ และคุณลักษณะพิเศษของ
ความรู้โดยใช้แนวคิดออนโทโลยีและตัวแบบการวิเคราะห์แฟซิท ทำให้สามารถ
พัฒนาเป็นกรอบแนวคิดระบบการจัดระบบความรู้ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม
แบบแผนการจัดระบบความรู้ สามารถจัดโครงสร้างความรู้ในลักษณะของ
หมวดหมู่ โดยแบ่งความรู้ออกเป็น 5 หมวด ภายใต้แต่ละหมวดแบ่งเป็นหมวด
ย่อย 15 หมวดย่อย (sub-classes) โดยมีคำอธิบาย ขอบเขตความรู้ และ
คุณลักษณะพิเศษของแต่ละหมวด ซึ่งเป็นข้อค้นพบจากงานวิจัยที่พยายาม
เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาภายในแต่ละหมวดตามหลักการจัดระบบ
ความรู้ เพื่อจัดความสัมพันธ์จากเนื้อหาภายในหมวดและระหว่างหมวดและใน
ระบบมีคุณลักษณะพิเศษของความรู้ (auxiliaries tables) ซึ่งสามารถแบ่งได้
เป็น 34 ตาราง ได้แก่ ชื่อ ชื่อภูมิภาค ชื่อจังหวัด ชื่ออำเภอ และชื่อทางภูมิศาสตร์
ของท้องถิ่น ชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ ชื่อชนิดพันธุ์ไม้ ขนาดของไม้ผล บริเวณที่ให้
ดอกผล ระดับของธาตุ ประเภทเครื่องมือในงานเกษตรกรรม ชื่อปราชญ์ชาวบ้าน
พิธีกรรม การปลูกพืชตามลักษณะสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ พืชอาหาร พืชอาหาร
จำแนกตามคุณค่าทางอาหารทางโภชนาการ กลิ่นและรสชาติ พืชผักพื้นบ้าน
จำแนกตามการบริโภค พืชอาหาร จำแนกตามวิธีการปรุงผักพื้นบ้าน เคล็ดลับ
การปรุงอาหารผักพื้นบ้าน พืชผักพื้นบ้าน จำแนกตามส่วนของพืชผักที่นำไปใช้
ประโยชน์ พันธุ์พืชผักพื้นบ้าน วิธีการปลูกพืชผักพื้นบ้าน ความเชื่อ ข้อห้าม

การพยากรณ์เกี่ยวกับพืชผักพื้นบ้าน พืชผักพื้นบ้านที่ให้สี พืชสมุนไพร พืชสมุนไพรรักษาตามอาการของโรค พืชสมุนไพรที่ใช้เป็นยาภายนอก พืชสมุนไพรที่ป้องกันควบคุมและกำจัดศัตรูพืช พืชสมุนไพรที่มีกลิ่นหอม พืชผักป่า สัตว์ป่า ซึ่งคุณลักษณะพิเศษนี้ได้จากการใช้แนวคิดออนโทโลยีและแนวทางการวิเคราะห์แพชิต ในการแบ่งแยกแนวคิดและจัดกลุ่มเนื้อหา

จากการศึกษางานวิจัย พบว่า แม่น้ำนครชัยศรีเป็นแม่น้ำสายสำคัญของภาคกลาง มีลักษณะเป็นสังคมเกษตรกรรม ต่อมา รัฐบาลได้กำหนดให้เป็นเขตอุตสาหกรรม ทำให้มีโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เข้ามาตั้งในพื้นที่ การเข้ามาของโรงงานส่งผลให้แม่น้ำที่เคยเป็นแหล่งเกษตรกรรม กลายเป็นที่ระบายน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และมีผลให้แรงงานภาคการเกษตรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม โดยการพัฒนาดังกล่าวได้ส่งผลต่อวิถีการทำมาหากินของผู้คนเป็นอย่างมาก สำหรับเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ จะเป็นผู้ที่มีความขยันขันแข็ง มีความสนใจในการแสวงหาความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการทำการเกษตร มีความตั้งใจจริง มีความมานะอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก มีการลองถูกลองผิดจนเกิดแนวทางการทำการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง มีแนวความคิดเป็นของตนเอง เป็นผู้ที่มีแนวคิดการพัฒนาการเกษตรอยู่ตลอดเวลา และรู้จักที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้สามารถที่ยังคงอาชีพเกษตรกรได้ต่อไป

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของคณะวิจัย พบว่า แม้ว่าปัจจุบันเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอส่วนใหญ่ไม่มีความกังวลเรื่องราคาผลผลิตมากนักและต่างเชื่อมั่นว่าส้มโอเป็นพืชที่มีอนาคตที่ดีทางด้านราคา หากยังคงมาตรฐานด้านรสชาติของส้มโอ นครชัยศรีได้ แต่ทั้งจำนวนเกษตรกรและพื้นที่ในการปลูกส้มโอนั้นกลับลดลง อันมาจากเหตุปัจจัยหลายประการ จากการศึกษาในประเด็นปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า

ปัญหาหลัก คือ การขาดผู้สืบทอด รวมไปถึงอุทกภัยที่เกิดขึ้นเสมอจนทำให้เกษตรกรเกิดความท้อแท้ เพราะกว่าสามโอจะทำให้ผลผลิตได้ต้องใช้เวลาในการปลูกยาวนานกว่า 5 ปี และต้องใช้เงินลงทุนสูง นอกจากนี้ยังประสบกับปัญหาอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น ปัญหาน้ำ ปัญหาดิน ปัญหาการขยายตัวของเมือง ปัญหาราคาปุ๋ยราคายา รวมไปถึงปัญหาจากการบริหารจัดการต่าง ๆ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอนครชัยศรีที่ยังคงดำรงอยู่ได้แม้จะประสบปัญหาข้างต้น จึงเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งและน่าชื่นชมยกย่องเป็นอย่าง การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการสร้างพลังแรงใจ และจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งให้กับเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ได้ศึกษาทั้งความเป็นมาและความสำเร็จ รวมไปถึงแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อนำมาสู่การเรียนรู้และการพัฒนาสวนส้มโอของตนเองให้ทัดเทียมยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาอัตชีวประวัติ ภูมิปัญญา และผลงานด้านการบริหารจัดการของคุณทิม ไทยทวี เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอนครชัยศรีที่ยังคงดำรงอยู่ได้
2. วิเคราะห์แนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการสวนส้มโอของคุณทิม ไทยทวี

ประโยชน์ที่จะได้รับ

สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับชีวประวัติ และการบริหารจัดการสวนส้มโอของคุณทิม ไทยทวี เพื่อเป็นการเผยแพร่เกียรติประวัติของคุณทิม ไทยทวี ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นแก่ผู้ที่มีความสนใจ

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ คุณทิม ไทยทวี ซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอที่ยังคงดำรงชีพด้วยการปลูกส้มโอมาจนถึงปัจจุบัน

ระเบียบวิธีวิจัยของการวิจัยครั้งนี้แบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การเก็บข้อมูลภาคสนาม

ข้อมูลจากงานเอกสารส่วนใหญ่ถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาและอ้างอิงเกี่ยวกับอัตชีวประวัติ ภูมิปัญญา และผลงานด้านการบริหารจัดการสวนส้มโอ

การเก็บข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีสังเกตการณ์ (observation) ในชุมชน รวมถึงใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (formal interview) โดยมีแนวคำถามเป็นประเด็นที่ชัดเจนเป็นกรอบในการเก็บข้อมูล นอกจากนี้ยังใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (informal interview) ร่วมด้วย โดยแบ่งประเด็นในการเก็บข้อมูลออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนแรก เก็บข้อมูลเพื่อใช้บรรยายสภาพวิถีชีวิต การเก็บข้อมูลในส่วนนี้จัดเป็นการเก็บข้อมูลพื้นฐาน ส่วนที่สอง การเก็บข้อมูลประวัติชีวิต ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอนครชัยศรีที่ยังคงดำรงอยู่ได้ เช่น บุคคลในครอบครัวเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น รวมถึงเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอนครชัยศรีที่ยังคงดำรงอยู่ได้ เพื่อนำมาเขียนประวัติชีวิต สำหรับแนวการสัมภาษณ์ประวัติชีวิตครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ คือ ชีวิตบรรพบุรุษ ชีวิตเพื่อนฝูงและบุคคลแวดล้อม ชีวิตภายในครอบครัว ชีวิตตนเองตั้งแต่เกิด จนถึงปัจจุบัน ชีวิตการเรียน อาชีพ ความเชื่อ บทบาทในชุมชน ความคาดหวัง ความประทับใจ ค่านิยม ฯลฯ โดยแนวทางการสัมภาษณ์มีจุดประสงค์เพื่อสะท้อนภาพวิถีคิด ภูมิปัญญา และผลงานด้านการบริหารจัดการสวนส้มโอ

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้สมบูรณ์แล้ว นำข้อมูลมาเขียนเรียบเรียง เป็นหัวข้อต่าง ๆ และจัดลำดับไว้ตามประเภทของเนื้อหา จากนั้นนำแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัยมาเป็นกรอบในการเขียนบทวิเคราะห์ โดยอ้างอิงข้อมูล จากแหล่งอื่น ๆ มาประกอบ เช่น งานวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาด้านการเกษตร เพื่อนำมาใช้เปรียบเทียบ หรืออ้างอิงผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

คุณทิม ไทยทวี เกิดเมื่อ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2485 เป็นชาวตำบล ทรงคนอง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม บรรพบุรุษเป็นชาวจีนมาจากจีน แผ่นดินใหญ่ โดยคุณพ่อเป็นลูกจีนและคุณแม่เป็นคนไทย คุณทิม ไทยทวีจึงสืบ เชื้อสายไทยจีน โดยพื้นฐานครอบครัวประกอบอาชีพทำนา เมื่อเติบโตเข้าสู่วัย รุ่นได้ทำนาตามบรรพบุรุษแต่เห็นว่าอาชีพทำนามีความยากลำบากและไม่ร่ำรวย คุณทิม ไทยทวี จึงขอครอบครัวไปแสวงโชคทำเหมืองแร่ดีบุกที่จังหวัดพังงา ต่อมาพบว่าตนเองไม่เหมาะกับการทำเหมืองแร่เนื่องจากไม่มีความรู้ในการทำเหมืองประกอบกับขณะนั้นเป็นช่วงที่แร่ราคาตกลง คุณทิม ไทยทวี จึงกลับมายังบ้านเกิดที่นครปฐมและมองเห็นว่าคนในกลุ่มแม่น้ำนครชัยศรีนิยมทำสวน เนื่องจากสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์โดยเฉพาะการปลูกส้มโอ ซึ่งเป็นผลไม้ที่มีชื่อเสียงอย่างยาวนานคู่กับพื้นที่นครชัยศรี และมองว่าคนทำสวนสามารถทำได้ ทุกวันจะต่างจากคนทำนา จึงตัดสินใจมาทำสวนส้มโอโดยนับเป็นจุดเปลี่ยนที่ สำคัญของชีวิตคุณทิม ไทยทวี

การเริ่มทำสวนส้มโอนั้นเริ่มจากคนที่ไม่มีความรู้พื้นฐานใด ๆ เกี่ยวกับ ส้มโอ เนื่องจากเป็นลูกชาวนามิใช่ลูกชาวนา จึงตั้งใจเรียนรู้หาประสบการณ์ จากผู้รู้ แต่ชาวนาส่วนใหญ่ยังคงปกปิดภูมิปัญญาในการเพาะปลูกส้มโอ แต่ คุณทิม ไทยทวี ก็ได้ใช้ความพยายามและการตั้งใจเรียนรู้ ทั้งมีการลองผิดลอง ถูกจนเข้าใจศาสตร์ของการปลูกส้มโอ ในที่สุดคุณทิม ไทยทวี ได้ประสบความสำเร็จ

สำเร็จในการปลูกส้มโอเป็นอย่างมาก โดยในปี พ.ศ. 2524-2525 คุณทิม ไทยทวี ได้ส่งส้มโอไปประกวดที่งานเกษตรแฟร์ ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 คุณทิม ไทยทวี ได้จัดตั้งกลุ่มรับซื้อส้มโอ เพื่อแก้ไขปัญหาที่พ่อค้าคนกลางที่เอาเปรียบชาวสวนในการซื้อขาย และสามารถแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมดังกล่าวให้หมดไปได้ในปี พ.ศ. 2530 และยังมีริเริ่มการจำหน่ายส้มโอทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยภายในประเทศคุณทิม ไทยทวี ได้วางขายสินค้าในห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการตลาดอีกทางหนึ่ง

ต่อมาในปี พ.ศ. 2554 ได้เกิดมหาอุทกภัย พื้นที่นครชัยศรีเป็นพื้นที่รับน้ำขนาดใหญ่ส่งผลต่อความเสียหายของสวนส้มโอเป็นอย่างมาก คุณทิม ไทยทวี เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการผลักดันการเรียกร้องเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลให้กับเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอที่ได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมจนประสบผลสำเร็จ ต่อมาได้คุณทิม ไทยทวี ได้ผลักดันส้มโอนครชัยศรีให้ได้รับการจดทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของส้มโอ และได้ผลักดันให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอเพื่อจัดตั้งเป็นสมาคมส้มโอไทย และได้รับตำแหน่งนายกสมาคมส้มโอไทยเป็นคนแรกอีกด้วย

จากความสำเร็จในการปลูกส้มโอส่งผลให้คุณทิม ไทยทวี ได้รับปริญญา มหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาพืชศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2533 และในปี พ.ศ. 2542 ได้รับรางวัลคนดีศรีนครปฐม ซึ่งจัดเป็นครั้งแรกในจังหวัดนครปฐม นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2559 มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม ได้มอบปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาเทคโนโลยีการผลิตพืชให้แก่คุณทิม ไทยทวี ว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการผลิตส้มโอ ซึ่งเกิดจากการผสมผสานเทคโนโลยีด้านการเกษตรสมัยใหม่

ปัจจุบันสวนส้มโอไทยทิวของคุณทิม ไทยทิว เป็นแหล่งการเรียนรู้ทางการเกษตรให้แก่ นักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา และเกษตรกรทั่วประเทศ ซึ่งให้ข้อมูลทักษะภูมิปัญญาการปลูกส้มโอ และการใช้ปุ๋ยจุลินทรีย์ในการเพาะปลูกส้มโออีกด้วย สำหรับทักษะภูมิปัญญาการปลูกส้มโอนั้น สืบเนื่องจากการไม่มีความรู้พื้นฐานในการทำสวนส้มโอทำให้คุณทิม ไทยทิว แสวงหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นเทคนิคในการปลูกส้มโอ แต่เดิมความรู้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการปลูกส้มโอของชาวสวนยังมีค่อนข้างน้อย และส่วนใหญ่จะสืบทอดกันภายในครอบครัว แต่ปัญหาหลักที่ชาวสวนส้มโอต้องประสบกันอยู่เสมอคือเรื่องโรคแมลง คุณทิม ไทยทิว จึงมองว่าต้นไม้เหมือนกับคน หากต้นไม้เป็นโรคไม่แข็งแรงเมื่อใส่ปุ๋ยลงไปต้นไม้ก็ไม่สามารถดูดไปใช้ได้ จึงต้องรักษาโรคของต้นไม้ให้หายเสียก่อน เมื่อต้นส้มโอแข็งแรงดีก็จะให้ผลผลิตที่ดีสมบูรณ์ จากการแก้ไขปัญหาเรื่องโรคแมลงสำเร็จทำให้สวนไทยทิวได้ผลผลิตที่ดีและเป็นที่ยอมรับทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

นอกจากนี้ คุณทิม ไทยทิว ได้ศึกษาด้านจุลินทรีย์เพื่อนำมาใช้ทำปุ๋ยจุลินทรีย์ในการปลูกส้มโอ สืบเนื่องจากราคาที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องของปุ๋ยเคมีที่เรียกได้ว่าเป็นปัจจัยหลักในการทำสวนส้มโอ ทำให้ชาวสวนประสบปัญหาภาวะการขาดทุน คุณทิม ไทยทิวจึงหาทางแก้ไขปัญหานั้นโดยขอความร่วมมือจากนักวิชาการปุ๋ยอินทรีย์ และได้เริ่มซื้อจุลินทรีย์มาใช้ในการศึกษา ทั้งนี้จุลินทรีย์ที่ศึกษามี 4 กลุ่ม คือ ยีสต์ ไวรัส แบคทีเรีย และเชื้อรา ได้นำมาผลิตเป็นปุ๋ยจุลินทรีย์และทดลองใช้กับส้มโอในสวนไทยทิว ผลปรากฏว่าใบของส้มโอใหญ่ผลสวย สามารถลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง และการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ยังเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน จากความสำเร็จครั้งนี้ทำให้คุณทิม ไทยทิว ได้รับเลือกเป็นที่ปรึกษากรรมการกิตติมศักดิ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตรเรื่องปุ๋ยอินทรีย์อีกด้วย อย่างไรก็ตาม คุณทิม ไทยทิว ได้กล่าวว่าสภาพดินของนครชัยศรีถือเป็นปัจจัยหลักที่สร้างชื่อเสียง

ให้แก่สัมโณครชัยศรี และทำให้สัมโณครชัยศรีเป็นเอกลักษณ์ที่ดีที่สุดของประเทศไทย เนื่องจากสภาพดินที่เกิดจากการสะสมของอินทรีย์วัตถุอย่างยาวนาน ทำให้ดินมีธาตุอาหารต่าง ๆ จำนวนมาก และจากสภาพอากาศที่ร้อนชื้น ทำให้รสชาติของส้มออกมาดีแตกต่างจากที่อื่น

สำหรับอนาคตของสัมโณครชัยศรีนั้น คุณทิม ไทยทวี กล่าวว่าเรื่องของตลาดจะมีปัญหาการส่งออกลดลง และจะมีการพยายามหาเทคโนโลยีสมัยใหม่ผสานกับภูมิปัญญาดั้งเดิมในการค้นคว้าเรื่องส้มต่อไป ทั้งนี้การปลูกส้มโอในบริเวณนครชัยศรีจะน้อยลง เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจต่าง ๆ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอได้มีการประชุมกันถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น โดยมีความเห็นว่าจะขอบริเวณพื้นที่สวนส้มโอจากทางรัฐบาลต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถสรุปแนวปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการสวนส้มโอของคุณทิม ไทยทวี ได้ดังนี้

1. คุณทิม ไทยทวี เป็นผู้ที่มีความขยันขันแข็ง มุมานะ มีความเพียรพยายาม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิต และอดทนต่อปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ ค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ จนรู้แจ้งเห็นจริง จึงสามารถทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพทำสวนส้มโอ และสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อย่างมั่นคง

2. ผลงานด้านการเกษตร คุณทิม ไทยทวี ได้มีการถ่ายทอดให้เกษตรกรท่านอื่น ๆ เพื่อนำไปเป็นแบบอย่าง ทำให้มีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยยึดหลักลงทุนน้อย ได้ผลผลิตมาก และใช้พื้นที่เพาะปลูกอย่างคุ้มค่า รวมถึงการได้รับรางวัลต่าง ๆ จากการประกวดผลผลิตส้มโอ จึงถือได้ว่าคุณทิม ไทยทวี เป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพการทำสวนส้มโอได้เป็นอย่างดี

3. การจัดการสวนส้มโอ คุณทิม ไทยทวี มีแนวคิดในการจัดการแบบระบบครอบครัวที่ทุกคนมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เริ่มตั้งกระบวนการผลิต การดูแลบำรุงรักษาต้นโอ การเก็บเกี่ยวผลผลิต การจำหน่าย การส่งออก และการตลาด โดยใช้ความเป็นกันเอง ความซื่อตรง ไว้วางใจซึ่งกันและกันแบบชาวบ้านในชนบท นอกจากนี้ คุณทิม ไทยทวี สามารถถือเป็นแบบอย่างของบุคคลที่มีภาวะผู้นำที่ดี เนื่องจากมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ที่ปฏิบัติสืบต่อกัน ดังจะเห็นได้จากการยกเลิกการขายส้มโอ 100 ลูก แกรม 6 ลูก ให้กับพ่อค้าคนกลาง คุณทิมได้ตัดสินใจปฏิวัติด้วยการรับซื้อส้มโอแข่งกับพ่อค้า โดยรับซื้อในราคาเท่ากันหรือมากกว่า แต่ไม่มีการแกรม 6 ผล ถึงแม้ว่าจะขาดทุนไปบ้าง แต่คุณทิมมีความต้องการอย่างแรงกล้าที่จะให้เลิควัฒนธรรมการขายลักษณะนี้ เวลาผ่านไปประมาณ 3 ปี การขายส้มโอ 100 แกรม 6 ก็ถูกยกเลิกไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรนำผลการศึกษาชีวประวัติ ภูมิปัญญา และผลงานด้านการบริหารจัดการของคุณทิม ไทยทวี ไปเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแบบอย่างของเกษตรกรที่มีเลือดนักสู้ให้กับเกษตรกรรุ่นหลังต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานของเกษตรกรคนอื่น ๆ ในจังหวัดนครปฐมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้เกษตรกรรุ่นหลังเกิดความรักและความภาคภูมิใจในอาชีพของตน

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการทำสวนส้มโอของคุณทีม ไทยทวีกับการทำสวนส้มโอของเกษตรกรท่านอื่นในจังหวัดนครปฐม และจังหวัดอื่น ๆ ที่มีการทำสวนส้มโอ

เอกสารอ้างอิง

- โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (ม.ป.ป.). **ภูมิปัญญาไทย**. ค้นเมื่อ เมษายน 24, 2559, จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=23&chap=1&page=t23-1-infodetail02.html>
- นพชัย อินทรแก้ว. (2549). **ศึกษาชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของ น้อม คงเทพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นिसารัตน์ วรารคณาภิจกุล. (2546). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มเกษตรกรในตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2548). **การจัดการความรู้สู่องค์กรอัจฉริยะ**. ค้นเมื่อ เมษายน 24, 2559, จาก http://kmcenter.rid.go.th/kmc17/data/Knowledge/Article/Article_out/040756-01.pdf
- พิทยา สุนทรวงค์ และมาลี กาบมาลา. (2557). **รายงานการวิจัย เรื่องการวิเคราะห์ความรู้ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ไพฑูรย์ มีกุล. (2555, กรกฎาคม-ธันวาคม). **แนวคิด และแนวทางในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น**. วารสารสุขโขทัยธรรมมาธิราช, 20, (2), หน้า 21-39.

มานะ ถนอมภูวนาท. (2544). ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการเกษตร. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 39 สาขาพืชและสาขาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร (5-7 กุมภาพันธ์ 2544, หน้า 559-564). นครปฐม : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

ระนิต ณ พัทลุง. (2539). ศึกษาภูมิปัญญาด้านการเกษตรของหอน หมัดหลี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ลักษณา โตวิวัฒน์. (2539). การใช้ภาษาไทย 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์.

สุธิวังค์ พงศ์ไพบูลย์. (2522). การเขียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

เสาวภา พรศิริพงษ์ และคณะ. (2548). วิถีชุมชนลุ่มน้ำนครชัยศรี. นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
วิจิตร นิลพันธุ์. (2484). สัมโณนครชัยศรี. กสิกร, 14, (3-4), หน้า 348-349.